НІВА

V ГОД ВЫДАННЯ № 3 (203)

17 СТУДЗЕНЬ 1960 г.

БЕЛАСТОК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Цана 60 гр. Cena 60 gr.

МІХАСЬ ЧАРОТ

НЕЎМІРУЧАЕ ІМЯ

(Урывак з паэмы «Ленін»)

Горад...
Заплаканы горад...
Сёння весткаю
Вёску не радуе...
У бязмежныя далі - прасторы:
«Ленін памёр» —
Нясе радыё.
Лясы, балоты і поле
Заплакалі марш хаўтурны...
— Няма...
Няма яго болей.
Плача народ пануры...
Плача і вёска плача...
Снег нібы ў жоўтым пяску...
А Мікіта сон бачыць,
Што едзе да сына — ў Маскву.
Толькі прыход суседа
Не даў больш аб слодычы сніць...
— Мікіта... ты, пэўна, не ведаў...
Ленін... сказаў... доўга жыць...
І глядзяць
На партрэт здалёку...
Мікіта ў слёзы ўміг...
А Ленін зажмураным вокам
Жывым пазірае на іх...
— Хай памёр...
Але ў сэрцы нашу я
Яго імя — ён будзе жывым...
Капля слёз на зрэбнай кашулі
Здавалася капляй крыві.
Мікіта з жалобаю ў сэрцы
Не звадзіў вачэй з партрэта...
— Ці ж можа Ленін памерці?
Не веру,
Не веру я ў гэта...

НАСУСТРАЧ III-му З'ЕЗДУ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

УЛАДЗІМІР СТАНКЕВІЧ старшыня ГП БГКТ

26-га лютага 1956 г. адбыўся ў Беластоку арганізацыйны з'езд беларускага актыву, на якім было створана Беларускае грамадска - культурнае таварыства ў Польшчы. 4-га сакавіка 1956 г. выйшаў І-шы нумар беларускага часопіса «Ніва» — органа Галоўнага праўлення БГКТ. Ад пачатку дзейнасці Таварыства і яго часопіса мінула амаль ужо чатыры гады. «Ніва» ўжо святкавала свой 200-ты нумар, а Беларускае грамадска - культурнае таварыства з сур'ёзнымі дасягненнямі рыхтуецца да III-га З'езду. II-гі З'езд адбыўся 30-га сакавіка 1958 г. III-ці З'езд адбудзецца ў палове 1960 года.

З чым мы ідзем на спатканне III-га З'езду Таварыства і з чым мы яго сустрэнем?

Як накіраваць далейшае развіццё дзейнасці Таварыства, каб праца была мэтазгоднай па сваёй форме і зместу і каб дала як найлепшыя вынікі?

Якія выпрацаваць новыя арганізацыйныя формы і метады працы, каб Праўленні аддзелаў і гурткоў нашага Таварыства маглі лепей рэалізаваць настаўленыя перад імі заданні?

Як ліквідаваць да рэшты беларускую і польскую непісьменнасць — гэтую найвялікшую перашкоду ўсіх пачынанняў культурнай дзейнасці ва ўсіх галінах жыцця беларускай вёскі?

Як накіраваць шырока разгорнутай дзейнасцю Таварыства, каб забяспечыць сацыялістычнасць зместу працы ад спроб нацыяналістычных уплываў?

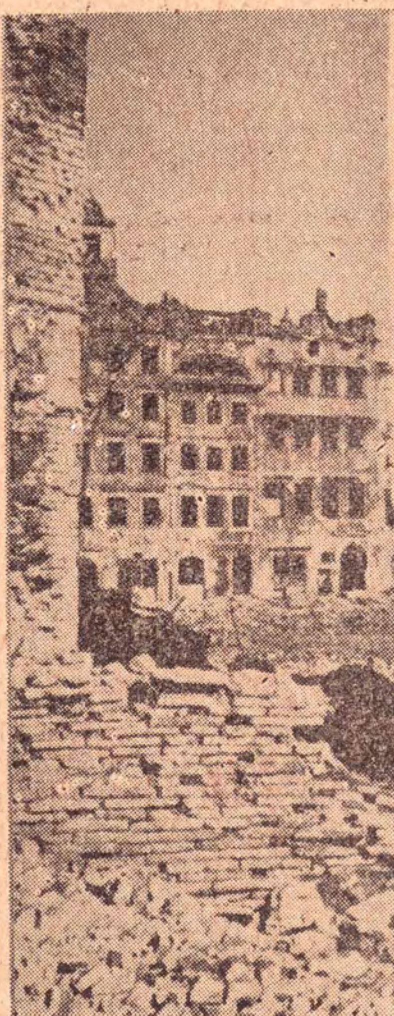
Вось гэтыя і шмат другіх пытанняў і праблем павінны зацікавіць наш беларускі актыў у перадз'ездавы перыяд нашага Таварыства. Наша «Ніва» аддасць свае старонкі як найшырэйшай перадз'ездаўскай дыскусіі ўсім і на ўсякія тэмы. Калі мы ўсе падумаем аб розных хвалюючых нас справах і праблемах і супольна іх абмяркуем, дык напэўна выдатна дапаможам нашаму III-му З'езду выпрацаваць такія пастановы, якія будуць пуцяводным шляхам далейшага развіцця дзейнасці нашага Таварыства ў рэалізацыі стаячых перад ім заданняў.

Заданні стаяць перад БГКТ вялікія, але і рэалізаваць іх ёсць каму. Беларускі актыў сёння не толькі шматлікі, але і на высокім палітычным і культурным узроўні. Праз 15-ць год жыцця ў Польскай Народнай Рэспубліцы тысячы беларускіх

(Працяг на стар. 2)

17. I. 1960

17. I. 1945

ВАРШАВА

ПЯНЬКОЎСКІЯ НАВІНЫ

На вуліцы вёскі сустракаю пажылую прысадзістую жанчыну і пытаю, дзе тут жыве старшыня аддзела Беларускага таварыства. Яна паказала мне рукою на нявовую ўжо хату, памаляваную запнай, і сказала:

— Вось тут жыве старшыня нашай вёскі.

— Чаму ж старшыня вёскі? — пытаю са здзіўлення.

— Бо Янка Азябла не толькі старшыня беларускага таварыства, але і старшыня сельскагаспадарчага гуртка ў Пяньках. Ён таксама кіруе гуртком мастацкай самадзейнасці, — прыбавіла.

(Працяг на стар. 4)

НАСУСТРАЧ III-му З'ЕЗДУ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА — КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

(Працяг са стар. 1)

дзяцей здабыло сярэднюю і вышэйшую адукацыю, працуюць настаўнікамі, лекарамі, інжынерамі, юрыстамі, у арміі і ў партыйным і адміністрацыйным апараце. І хоць многа беларусаў - камуністаў (быўшых членаў КПЗБ) і грамадаўцаў загінула ў час вайны і гітлераўскай акупацыі, у радах нашага актыву ёсць яшчэ іх нямала. А гэта людзі з вялікім вопытам ў дзейнасці не толькі палітычнай, але і культурна - асветнай. А дзеля гэтага нашае беларускае насельніцтва мае ад каго спадзявацца дапамогі ў ліквідацыі ўсіх рэштак капіталістычнай спадчыны, а перадусім культурнай адсталасці, якая яшчэ (асабліва ў вёсках) праяўляецца ў многіх галінах жыцця.

За часоў капіталістычна - памешчыцкай Польшчы на працягу 20-ці год яе існавання звыш 3-х мільёнаў беларусаў не мела нават малейшых магчымасцей арганізацыі культурна - асветнага жыцця.

Сёння для 200 тысяч беларусаў у Польскай Народнай Рэспубліцы маем: 170 пачатковых і сярэдніх школ, у якіх звыш 10-ці тысяч беларускіх дзяцей вучыцца сваёй роднай мове. Пры Настаўніцкай студыі ў Беластоку існуе аддзел беларускай філалогіі. У варшаўскім Універсітэце арганізавана кафедра беларускай філалогіі. Працуе 70 гурткоў мастацкай самадзейнасці ў гарадах і вёсках (драматычныя, харавыя і інструментальныя). У беластоцкім радыё два разы ў тыдзень слухаем беларускія радыёперадачы, а таксама беларускія радыёперадачы транслююцца ў паветах праз радыёвузлы. Пры Галоўным праўленні Беларускага грамадска - культурнага таварыства існуюць і актыўна дзейнічаюць: лектарская група — каля 20 асоб; навуковы гурток, які рыхтуе да друку навукова-папулярныя зборнікі; аб'яднанне беларускіх мастакоў, якое ў кастрычніку 1959 г. арганізавала ў Беластоку сваю першую выстаўку беларускага мастацтва; пры ГП БГКТ існуе 70-ці асабовы Беларускі народны калектыў песні і танца, які цешыцца вялікай папулярнасцю не толькі сярод беларускага насельніцтва; арганізуецца таксама эстрадная група песні і музыкі. Актыўна працуюць выдавецкая і асветная камісіі. Пры «Ніве» існуе аб'яднанне беларускіх паэтаў і празаікаў, якое ўжо выдала першы зборнік паэзіі «Рунь».

Культурна - асветная дзейнасць патрабуе шмат фінансавых сродкаў. Дзяржава нам не толькі не перашкаджае ў развіцці нашай культурна - асветнай дзейнасці, але выдатна дапамагае ўсімі магчымымі сродкамі. Каб здабыць патрэбныя для дзейнасці Таварыства фінансавыя сродкі, мы вырашылі весці гаспадарчую дзейнасць. Гэтым займаецца Прамыслова - гаспадарчае праўленне «Бэтэска», якога заданнем з'яўляецца актывізацыя беларускага насельніцтва ў эканамічным развіцці краіны і здабыццё фінансавых сродкаў на культурна - асветную дзейнасць Таварыства. Першыя нашыя крокі ў галіне гаспадарчай дзейнасці ў 1958 годзе былі не вельмі ўдачнымі, але ў мінулым, 1959 годзе, мы ўжо мелі вопыт адносна прычын няўдач, і таму вынікі мінулага года былі лепшыя. І ў гэтай галіне ў будучым бачым добрыя перспектывы.

На працягу чатырох год дзейнасці Таварыства мы напэўна зрабілі не мала памылак, якія не раз тармазілі тую ці другую галіну нашай дзейнасці. Але ахвярная самаадданасць справе нашага актыву перамагла гэтыя перашкоды, і Беларускае грамадска - культурнае таварыства крок за крокам упарта развівала сваю дзейнасць і здабывала штораз большыя дасягненні ў сваёй працы.

Але мы, беларускі актыў, хочам прыйсці на наш III - ці З'езд не толькі з дасягнутымі дагэтуль вынікамі. Хочам іх павялічыць у перадз'ездаўскі перыяд і дапамагчы З'езду выпрацаваць такія пастановы, рэалізацыя якіх дасць магчымасць у будучыні дасягнуць яшчэ большыя і лепшыя вынікі ў дзейнасці Таварыства ва ўсіх галінах працы.

Зрабілі мы ўжо не мала, але можам зрабіць яшчэ многа больш, калі наш актыў шырока ўключыцца ў перадз'ездаўскую кампанію ў дыскусіі і грамадскую працу.

УЛАДЗІМІР СТАНКЕВІЧ

Гавораць людзі і факты

ШТО ТРЭБА ЗРАБІЦЬ, КАБ ЛЮДЗІ ЎСЯГО СВЕТУ СПАКОЙНА ГЛЯДЗЕЛІ Ў СВАЮ БУДУЧЫНЮ?

Мы прапануем ліквідаваць усе ўзброеныя сілы, знішчыць усе віды ўзбраення, уключаючы атамную, вадародную і ракетную зброю, скасаваць ваенныя міністэрствы і генеральныя штабы.

Мы прапануем у заканадаўчым парадку забараніць ваеннае абучэнне моладзі і любыя меры, накіраваныя на аднаўленне ў якой-небудзь форме ваенных і ваенізаваных установ і арганізацый.

Мы прапануем, каб сродкі, якія вызваляюцца ў выніку ажыццяўлення ўсеагульнага і поўнага раззбраення, былі выкарыстаны для скарачэння або поўнай адмены падаткаў з насельніцтва, для патрэб эканамічнага развіцця і аказання шырокай эканамічнай дапамогі слабаразвітым краінам.

Мы прапануем, нарэшце, каб у дзяржаў засталіся толькі строга абмежаваныя кантынгенты паліцыі (міліцыі), узброеныя лёгкай стралковай зброяй і прызначаныя выключна для падтрымання ўнутранага парадку і абароны асабістай бяспекі грамадзян.

(З адказаў Старшыні Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчова на пытанні дырэктара аргенцінскай газеты «Кларын» Р. Нобле).

Ілюзія і сапраўднасць

7 студзеня прэзідэнт ЗША Эйзенхаўэр выступіў перад абедзвюма палатамі кангрэса з урачыстай прамовай «Аб становішчы краіны». І хоць Эйзенхаўэр у сваёй прамове надта многа гаварыў аб мірных настроях амерыканскага ўрада, аб шчырай волі пачаць перагаворы з Савецкім Саюзам на тэмы раззбраення і супрацоўніцтва, але аднак для кантрасту не забыў ударыць у «збройныя трубы».

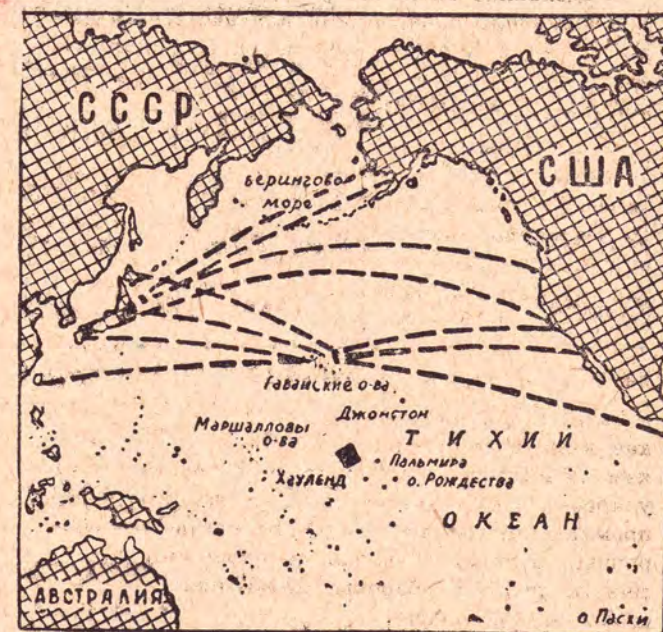
— Ваенныя расходы ЗША, — паводле слоў Эйзенхаўэра, — не паменшацца. Яны і надалей будуць складаць суму 40 мільярдаў долараў. (Ў гэты ж час, на дапамогу для слаба развітых краін, Злучаныя Штаты прадбачваюць прызначаць толькі 3,2 мільярда долараў).

У рамках ваенных расходаў выдаткаванне сум, прызначаных на пабудову балістычных і касмічных ракет, падвоіцца.

Эйзенхаўэр хваліўся перад кангрэсам дагэтуляшнімі дасягненнямі ў гэтай галіне, а асабліва ракетай «Атлас». «Праведзена за апошні час 14 выпрабаванняў, — гаварыў прэзідэнт. — «Атлас», запушчаны на адлегласць звыш 5 тысяч міль (каля 8 тыс. км—УЛ), пападаў у цэль з сярэдняй дакладнасцю да 2-х міль».

Пасля слоў Эйзенхаўэра амерыканскім палітыкам магло б здавацца, што ўрэшце, пасля трох год бязвыніковай гонкі, дагналі СССР у галіне пабудовы ракет дальняга дзеяння. Захапленне працягвалася аднак надта каротка. Рэдактары газет не паспелі яшчэ напісаць пахвальных артыкулаў, ад заканчэння прамовы Эйзенхаўэра ў Кангрэсе прайшло толькі 6 гадзін, як з Масквы надыйшлі фантастычныя паведамленні аб тым, што Савецкі Саюз намерваецца правесці серыю выпрабаванняў новай ракеты, здольнай паляцець да іншых планет сонечнай сістэмы.

Замест памфлетаў на чэсць амерыканскага «Атласа» галоўнае месца ў газетах давялося прысвяціць паведамленню ТАСС, якое гаварыла аб планах правядзення выпрабаванняў ракеты ў цэнтры Ціхага акіяна. Ілюзіі аб дасягненні да ўзроўню Савецкага Саюза ў галіне пабудовы ракет разляцеліся, як мыльны пузыр. Амерыканскія спецыялісты прыйшлі да справядлівага вываду, што калі СССР праводзіць свае доследы за межамі сваёй агромнай тэрыторыі, гэта азначае, што дальнасць палёту гэтых ракет значна перавышае адлегласць 8 тыс. км., якую дасягнуў «Атлас». Гэты вывад выклікаў серыю цікавых выказванняў, і не толькі ў Амерыцы, на тэму сілы цягі савецкіх ракет. Сілай цягі акрэсліваецца велічыня самой ракеты. Амерыканскія эксперты лічаць, што новыя савецкія ракеты маюць яшчэ большую сілу, чымсьці запушчаныя дагэтуль лунікі, якіх упамянутая сіла цягі — паводле заходніх ацэнак — складае ад 600 да 700 тыс. фунтаў. Для параўнання «Нью Йорк Таймс» адзначае, што сіла цягі амерыканскай ракеты «Атлас» складае 360 тыс. фунтаў, гэта значыць, толькі крыху больш паловы савецкіх луннікаў.

Чорным прамавугольнікам адзначана чаканае месца падзення перадапошніх ступеняў ракет, пунктаванымі лініямі — важнейшыя марскія шляхі.

Прэзідэнт Эйзенхаўэр не меў, такім чынам, асноў для самахвальства, якое аж выпірала з яго прамовы «Аб стане дзяржаў». А што датычыць прыцэльнасці амерыканскіх ракет, то і тут яго сустрэла непрыемнае расчараванне. Савецкае паведамленне акрэслівае месца падзення ракет, якія маюць быць запушчаны ў перыяд з 15 студзеня па 15 лютага, з дакладнасцю да 1 геаграфічнай мінуты. Паглядзіце на карту — з якой вялікай дакладнасцю акрэслівае яна месца падзення ракеты, якая будзе запушчана з адлеглай за тысячы міль тэрыторыі Савецкага Саюза.

Паведамленне аб прадстаячым правядзенні новай серыі выпрабаванняў касмічных ракет з'яўляецца найлепшым адказам Савецкага Саюза на амерыканскія планы ўзбраення. Можам да гэтага яшчэ дадаць наступнае:

— Містэр Эйзенхаўэр, свет не стаіць перад альтэрнатывай мір або ўзбраенне, якое вядзе да страшэннай вайны. Выхад з такой сітуацыі толькі адзін — мір і толькі мір. Ва ўмовах мірнага суіснавання савецкія касмічныя ракеты не павінны нікога пужаць. Яны ж не абавязкова павінны меці смертаносны атамны альбо вадародны загад. Замест гэтага можна будзе ў недалёкай будучыні паслаць у бязмежныя касмічныя прасторы чалавека.

Два факты з аднаго тыдня — урачыстая прамова прэзідэнта ЗША і Камюніке ўраду Савецкага Саюза. Два факты, а якія ж розныя палітычныя тэндэнцыі. У Вашынгтоне ўвесь час мова аб ўзбраенні, у Маскве аб недалёкай магчымасці заваявання Космасу. Гэтыя факты не патрабуюць каментарыяў.

У. ЛАЗІНСКІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫЯ МЕНШАСЦІ
У КРАІНАХ НАРОДНАЙ ДЭМАКРАТЫІ

Аб нацыянальных меншасцях у нашай краіне мы ўжо не раз пісалі і чытач ўжо мае нейкае ўяўленне аб іх. Сёння звернем вашу ўвагу на нацыянальныя меншасці ў еўрапейскіх краінах народнай дэмакратыі.

Так як і ў нас, у кожнай з гэтых краін, побач з пераважаючай нацыянальнасцю, жыве шэраг іншых нацыянальнасцей. І так у Румыніі апрача румынаў (15 млн. чал.) жыве 17 іншых нацыянальнасцей, якія складаюць 2500 тыс. чалавек. Гэта значыць, што ў Румыніі нацыянальныя меншасці складаюць 14 прац. насельніцтва краіны, у гэтым ліку венгры (1,6 млн. чал.), немцы (400 тыс. чал.), рускія, украінцы, сербы, яўрэі, цыганы і інш.

У Румыніі, на тэрыторыі, дзе кампактна жывуць венгры, створана Венгерская аўтаномная вобласць.

У Балгарыі, дзе налічваецца 7,6 млн. чал., побач з балгарамі жывуць туркі, македонцы, цыганы, рускія, армяне і інш. Нацыянальныя меншасці складаюць тут 12 прац. насельніцтва краіны.

У Венгрыі побач з венграмі (звыш 97 прац. насельніцтва краіны) жывуць славакі, немцы, румыны, сербы, харваты і інш. Нацыянальныя меншасці ў Венгрыі складаюць каля 3 прац. насельніцтва.

У Албаніі апрача албанцаў жыве каля 3 прац. нацыянальных меншасцей (грэкі, армяны, сербы, туркі, цыганы, і інш.).

У Чэхаславакіі на 13 157 тыс. чал. насельніцтва налічваецца: чэхаў — каля 67 прац., славакаў — каля 27 прац. венграў — каля 400 тыс. чал., немцаў — каля 170 тыс., украінцаў — 70 тыс. і інш.

Усе нацыянальнасці краін народнай дэмакратыі ў цесным сяброўстве будуюць новае жыццё. Так як у нас, камуністычныя і рабочыя партыі гэтых краін вядуць вялікую барацьбу па ліквідацыі рэштак нацыянальнай варожасці і ажыццяўлення фактычнай роўнасці нацыянальнасцей у галіне эканомікі і культуры, развіццю і ўмацаванню брацкага супрацоўніцтва ў будаўніцтве сацыялізма.

15 ГОД ТАМУ

НА ГАЛОЎНЫМ ПЛАЦДАРМЕ

Настаў 1945 год. Лінія савецка - германскага фронта праходзіла некалькі на захад ад цяперашняй дзяржаўнай граніцы Савецкага Саюза з Нарвегіяй і Фінляндыяй, затым недаходзячы Тыльжы, Аўгустова і Варшавы, накіроўвалася па Вісле да Карпат і перасекшы іх, за Кашыцамі звяртала на Левіцэ, абыходзячы з захаду Будапешт. Потым йшла яна паўднёвым берагам возера Балатон амаль да ракі Дравы.

Гэты фронт па-ранейшаму вырашаў лёс вайны. Тут стаяла 188 нямецкіх дывізій (у гэтым звыш 30 танкавых і матарызаваных), 22 брыгады, каля 4000 самалётаў. (На заходнім тэатры вайны немцы трымалі не больш 75 дывізій і 3 брыгады, у гэтым ліку 11 танкавых і 4 матарызаваныя дывізіі).

Немцы рыхтаваліся да ўпартай абароны. Абаперлі яны яе на цэлую сістэму ўмацаванняў ва Усходняй Прусіі, на Віслу, на Карпаты і гарыста-лясную частку Заходняй Венгрыі. Між Віслай і Берлінам немцы ўзнеслі некалькі абарончых рубяжоў і вялікую колькасць палявых умацаванняў. Толькі на тэрыторыі Польшчы было аж сем такіх рубяжоў. Самы важны з іх — Віслянскі.

ДЗВЕ СТРАТЭГІІ

Стратэгічны план нямецкага камандвання на 1945 год быў адзін — зацягнуць вайну.

Спадзяваные зімою на ўсходзе зацішша немцы меркавалі выкарыстаць для актыўных дзеянняў на Заходнім фронце, каб, схіліўшы альянтаў да сепаратнага міру, кінуць усе свае войскі супраць Савецкай Арміі.

Стратэгічны план савецкага камандвання заключаўся ў тым, каб у студзені адначасова нанесці шэраг удараў ад Балтыкі да Карпат. Гэтыя ўдары павінны былі прывесці да разрушэння ўсяго Усходняга фронта немцаў, паслядоўнага знішчэння буйных групіровак і стварэння ўмоў для нанясення канчатковых удараў, у выніку якіх Германія вымушана была б безагаворачна капітуляваць.

Разгром нямецкіх войск у Польшчы савецкае камандванне вырашыла ажыццявіць шляхам нанясення па праціўніку двух магутных удараў — на лодзінскім і чэнстахоўскім напрамках, пасля чаго сходу перамагчы ўсе абарончыя рубяжы і выйсці да апошняга стратэгічнага рубяжа абароны праціўніка, які быў створаны на Одэры.

Дата агульнага наступлення была вызначана на 20 студзеня.

ЧЭРЧЫЛЬ ПРОСІЦЬ ПАМАГЧЫ

Тымчасам немцы, праводзячы свой план, у раёне Ардэн прарвалі Заходні фронт і паставілі ў цяжкае становішча англа - амерыканскія арміі. У сувязі з гэтым 6 студзеня Чэрчыль звяртаецца да Сталіна з просьбай аб дапамозе.

«На Захадзе ідуць вельмі цяжкія баі, — піша ў сваім пасланні Чэрчыль, — і ў любы час ад Вярхоўнага камандвання могуць патрабавацца вялікія рашэнні. Вы самі ведаеце, па Вашаму ўласнаму вопыту, наколькі трывожным з'яўляецца становішча, калі прыходзіцца абараняць вельмі шырокі фронт пасля часовай утраты ініцыятывы. Генералу Эйзенхаўэру вельмі пажадана і неабходна ведаць, у агульных рысах, што Вы мяркуеце рабіць, так як гэта, безумоўна, адаб'ецца на ўсіх яго і нашых важнейшых рашэннях... я буду удзячны, калі Вы зможаце паведаміць мне, ці можам мы разлічваць на буйное рускае наступленне на фронце Віслы, або дзе - небудзь у іншым месцы на працягу студзеня... Я лічу справу спешнай».

7 студзеня Сталін накіраваў Чэрчылю наступны адказ: «...Мы рыхтуемся да наступлення, але пагода цяпер не спрыяе нашаму наступленню. Аднак, улічваючы становішча нашых саюзнікаў на заходнім фронце, Стаўка Вярхоўнага Галоўнакамандвання пастанавіла спешным тэмпам закончыць падрыхтоўку, і, не звяртаючы ўвагі на пагоду, адкрыць шырокія наступальныя дзеянні супраць немцаў па усяму цэнтральнаму фронту не пазней паловы студзеня. Можаце не сумнявацца, што мы зробім усё, што толькі магчыма зрабіць для таго, каб аказаць садзеянне нашым слаўным саюзным войскам».

Дата наступлення была перанесена з 20 на 12 студзеня.

СЛАЎНАЯ АПЕРАЦЫЯ

Наступленне савецкіх войск разгарнулася амаль адначасова на ўсім 1200-кіламетровым фронце. Пачалося яно вісла - одэрскай аперацыяй. Разгром асноўных нямецкіх сіл, якія прыкрывалі Бярлінскі стратэгічны напрамак, савецкае камандванне ўзлажыла на войскі 1-га Беларускага фронта, якім камандваў Жукаў і 1-га Украінскага фронта, якім камандваў Конеў. Войскі левага крыла 2-га Беларускага фронта і правага крыла 4-га Украінскага фронта павінны былі садзейнічаць выкананню гэтага задання.

(Заканчэнне на стар. 4)

Від на Чорнае мора.

Агульны від на горы

КАЎКАЗСКІЯ СУСТРЭЧЫ

«Там з вяршынаў бачны воку
Ўсе шляхі ў бясконцай далі
І цаліны рэк глыбокіх,
І на бурным моры хвалі».
(Я. Лучына. З каўказскіх вершаў).

Далёка засталіся Масква, Каркаў, Растоў-на-Дану. Праз вокны купэ, праз якіх сцякаюць роўныя істужкі дажджу, паказваецца ў тумане вялікі блакітны абшар. Гэта Чорнае мора. Усе з канцэнтраваннем глядзяць у вокны, а поезд усё хутчэй прыбліжаецца да берага. Неўзабаве станцыя Рабіс Краснадарскага края, аддзеглая на 110 км ад Сочы. Мы высаджваемся з поезда.

Пасля некалькіх хвілін мы ўжо былі ў доме адпачынку «Вална», дзе памяшчаецца Міжнародны турыстычны лагер.

Каўказ! Як, прыгожа тут. Стаяць высокія кіпарысы, пальмы, на схілах гор багата ўецца вінаград. Мы спяшаемся ў горы, каб як мага больш убачыць і пазнаць. А вечарамі праводзім час у клубе. Тут сустракаемся з іншымі групамі турыстаў нашага лагера і з турыстамі з суседніх лагераў, танцуем, глядзім фільмы і т. д.

Нашыя сустрэчы носяць розны характар. Адны з іх былі арганізаваны кіраўніцтвам лагера, другія проста асабістыя, сяброўскія кантакты.

ПАД УЛАДАЙ ПЕСНІ

Вось першая наша сустрэча. Нас афіцыяльна прадстаўляе культработнік лагера апошнім групам турыстаў. Атрымоўваем на прывітанне моцныя апладысменты і тым жа адказваем на іх. Існуе тут звычай, што кожная новапрыбыўшая група павінна заспяваць некалькі песень або павясці ігру. Праўда, мы не былі ўжо так падрыхтаваны, каб адразу выступіць з цэлым канцэртам, аднак пасля кароткага часу, мы спявалі папулярную польскую песню «Шла дзевэчка до лясэчка», «Ядом госце, ядом» і другія. Нашае выступленне ўдалося.

Агульнае знаёмства наладжана.

Пакуль яшчэ зайграе музыка, у зале відаць некалькі нацыянальных груп. Кожная з іх карыстаецца сваёй мовай. Чутна тут тры мовы: руская, польская і нямецкая. Неўзабаве ўсе групы змешваюцца і ўзнікае адна вялікая шматмоўная група. Рускі з палякам, паляк з немцам, то паказваючы на мігі, то гаворачы словамі, пачынаюць размову. Без перакладчыкаў сябры разумеюць адзін другога. Песня і вясёлая ўсмешка пануе тут да канца вечарынкі. Удзельнікі вечарынкі выконваюць народныя танцы: «Барыню», «Кракавяк», «Чардаш», «Польку» і іншыя. Трэба адзначыць, што польскі танец «Кракавяк» карыстаецца вялікай папулярнасцю сярод турыстаў.

ВЫ ВЕЛЬМІ ДОБРА ВАЛОДАЕЦЕ РУСКАЙ МОВАЙ

Пасля вечарынкі яшчэ доўга працягваліся гутаркі і спрэчкі на самыя розныя тэмы. Нас распытвалі аб жыцці ў Польшчы наогул і жыцці студэнтаў у прыватнасці. Мы стараліся як мага лепш і аб'ектыўна расказаць аб гэтым. Нашых слухачоў усё вельмі цікавіць, тым больш, што сярод іх сустракаем людзей, якія ведаюць Польшчу з тых ці іншых крыніц. Адны з іх удзельнічалі ў вызваленні Варшавы, Беластока, іншыя Познані, Вроцлава, некаторыя былі на турысцкіх экскурсіях, яшчэ іншыя маюць сваякоў і знаёмых у Польшчы.

— Вы вельмі добра валодаеце рускай мовай, — гаворыць шахцёр з Данбаса.

— Як бачыце, — гаворым. — У нас вывучаюць рускую мову ў пачатковых школах, амаль ва ўсіх сярэдніх і ВУЗ-ах. Апрача рускай мовы мы маем магчымасць пазнаць і вывучаць мову беларускую і украінскую. Гаворым, што пры Варшаўскім універсітэце існуюць кафедры беларускай і украінскай мовы і літаратуры, што у Польшчы іс-

(Працяг на стар. 4)

НА ГАЛОЎНЫМ ПЛАЦДАРМЕ

(Працяг са стар. 3).

Па плану, войскі 1-га Беларускага фронта павінны былі нанесці асноўныя ўдары з магнушэўскага і пулаўскага плацдармаў, з мэтай разграміць варшаўскую групіроўку праціўніка, вызваліць Варшаву і, разгортваючы імклівае наступленне на захад, апанаваць горад Кутна, Лодзь, працягваючы ў далейшым наступленне ў напрамку Познані.

Першы ўдар па праціўніку нанеслі 12 студзеня войскі 1-га Украінскага фронта з сандамірскага плацдарма.

Войскі 1-га Беларускага фронта перайшлі ў наступленне 14 студзеня. Магутным ударам яны прарвалі абарону праціўніка насупраць магнушэўскага і пулаўскага плацдармаў і пачалі разгортваць наступленне на захад і паўночны - захад. Да канца першага дня, дзейнічаючыя з магнушэўскага плацдарма, войскі 5-й ударнай і 8-й гвардзейскай арміі, прасунуліся на 12—13 км, а наступаўшыя з пулаўскага плацдарма злучэнні 69-й і 33-й армій — на 16 км. Спроба праціўніка затрымаць наступленне ўвядзеннем у бой двух танкавых і адной матарызаванай дывізіі закончылася правалам — варожыя злучэнні былі разгромлены і адкінуты.

Паспяхова разгортваліся баявыя дзеянні і на правым крыле 1-га Беларускага фронта. Дзейнічаючая тут 47-я армія, перайшоўшы ў наступленне 15 студзеня, фарсіравала Віслу на поўнач ад Варшавы і пачала абыходзіць нашу сталіцу з паўночнага захаду. Становішча абараняючай Варшаву варожай групіроўкі стала яшчэ больш крытычным пасля таго, як 16 студзеня злучэнні 2-ой гвардзейскай танкавай арміі, кідком у 80 км выйшлі пад Сахачаў, а злучэнні 1-й польскай арміі пачалі наступленне ад поўдня, непасрэдна на горад. Каб пазбегнуць акружэння, немцы пачалі адводзіць свае войскі з горада.

17 студзеня Варшава была вызвалена, а непаспеўшыя адыйсці на захад варожыя войскі акружаны і знішчаны.

Фронт хуткімі тэмпамі пасоўваўся на захад.

ЧЭРЧЫЛЬ ДЗЯКУЕ

Наступленне ў Польшчы адразу дало аб сабе знаць на Заходнім фронце. Гітлераўскае камандванне прыказала 5-й, і 6-й танкавым арміям спыніць наступленне ў Ардэнах і пачало спешна перакідваць танкавыя дывізіі на ўсход.

Саюзнікі былі выратаваны.

17 студзеня Чэрчыль пісаў Сталіну: «Ад імя Ураду Яго Вялікасці і ад усёй душы я хачу выразіць Вам нашу ўдзячнасць і прынесці паздраўленні з выпадку таго гігантычнага наступлення, якое Вы пачалі на ўсходнім фронце... Брытанская 21-я армейская група пад камандваннем фельдмаршала Монтгамеры пачала сёння наступленне ў раёне на поўдзень ад Роермонда».

Апрацаваў ХВЕДАР АСІНІЧ

(Працяг са стар. 3)

нуюць таксама сярэднія і пачатковыя школы, дзе апрача рускай, вывучаюць беларускую, украінскую і іншыя мовы.

ПРЫЕМНАЕ БЫВАЕ КАРОТКІМ

Падчас паходаў у горы і прагулак па моры адчуваем сапраўдную сяброўскую дружбу і дапамогу. Чуюцца падзякі ў розных мовах: «спасіба», «данкэ», «дзіенкуе». Словам, самая добра арганізаваная сям'я. Пачаткова цяжка нават адрозніць нацыянальнасць экскурсантаў і толькі звароты ў той ці іншай мове напамінаюць аб прыналежнасці і паходжанні.

КАЎКАЗСКІЯ СУСТРЭЧЫ

За час нашага пабыту мы навучылі савецкіх сяброў некалькі польскіх песень, і ў сваю чаргу, самі навучыліся папулярных у Савецкім Саюзе песень, — «Паездзь», «Цішыня», «Ландышы» і другія.

Большасць нашых знаёмых — гэта выпускнікі вышэйшых навучальных устаноў і рабочыя, вялікая колькасць з якіх завочна прадаўжае адукацыю. Гэта людзі з розных месц Савецкага Саюза: Урала, Казахстана, Масквы, Ленінграда.

Прыемна нам удзельнічаць у экскурсіях у горы, катацца па моры, наведваць аулы мясцовых жыхароў, ласавацца вінаградам і арбузамі, але шкада, што, як сказала адна з нашых сяброваў з Варшавы — Крыся, усё прыемнае і вясёлае бывае звычайна кароткім. Нам прыходзіцца развітвацца з Каўказам, Чорным Морам, з іншымі турыстамі, бо пара ўжо да дому. І вось наступаюць сумныя, самыя цяжкія хвіліны развітання з нашымі сябрамі і з людзьмі, якіх пазналі, зжыліся з імі і правялі так дружна, пасяброўску, як у адной сям'і, гэтых восем дзён. Многія нават закахаліся (зусім сур'ёзна) і ім развітанне было надзвычай цяжкім.

Час аднак не стаіць на месцы, цягнік не чакае. Эх, гэтыя цягнікі.

«Кто даёт вам это право, поезда,
Разлучать и опечаливать сердца...»

— спяваецца ў адной з песень.

У многіх удзельнікаў паездкі перад развітанием выступілі кропелькі слёз пры думцы аб тым, што хутка трэба развітацца з Надзяй, Верай, Юляй, Галяй, Валодзем, Валянцінам, Мішай ці іншымі.

Па існуючай тут традыцыі на развітанне мы даем канцэрт. У праграму яго ўвайшла між іншым новая песня, якую склалі ўдзельнікі, і якую мы спявалі ўпершыню.

«Выражаем благодарность
За приятных восем дней,
Приглашаем вас в Варшаву,
Всех сердечных нам друзей.

Пусть та песенка несётся
Среди моря и средь гор,
Уезжаем, до свиданья,
До свиданья, Рабис мой».

Апошні куплет мы паўтарылі некалькі разоў. Гэтую песенку мы часта спявалі і пасля, да канца нашага падарожжа.

ПІСЬМО СЯБРА

Прайшло ўжо два месяцы, як мы вярнуліся дадому. Але ўражанні ад гэтай паездкі яшчэ вельмі моцныя і жывыя. Захаванні іх садзейнічаюць шматлікія лісты, якія мы атрымліваем з розных канцоў Савецкага Саюза. А вось што піша нам Ніна Усава ў адным з гэтых лістаў, атрыманым з далёкага Ташкента. «...Я вельмі часта ўспамінаю дні, праведзеныя на Каўказе, кароткія, але памятныя на доўга. Я даведалася, што ў нас будуць выдавацца турысцкія пуцёўкі ў Польшчу і Чэхаславакію. Я пастараюся атрымаць пуцёўку ў Польшчу. Мне вельмі хочацца пабываць у Варшаве, пахадзіць па яе вуліцах і парках, пазнаёміцца з жыццём польскай моладзі...»

Хочацца адзначыць, што экскурсія ў Савецкі Саюз дала нам многа карысцнага. Мы непасрэдна ўбачылі вялізарныя прасторы Савецкага Саюза. Пазнаёміліся з савецкімі людзьмі, з многімі ўстанавілі асабістыя знаёмствы.

Мы спадзяемся, што яшчэ ў будучым пабываем у Савецкім Саюзе, а некаторых з нашых знаёмых сустрэнем у сябе.

Я. ГАЛУБОЎСКІ
М. КАНДРАЦЮК

ПЯНЬКОЎСКІЯ НАВІНЫ

(Працяг са стар. 1)

Больш ужо не было патрэбы пераконваць мяне, чаму Янку Азаблу называюць у вёсцы старшынёю.

ШТАБ КУЛЬТУРЫ

Янка Азабла і яго жонка Надзя з'яўляюцца кіраўнікамі «штаба» культурнага жыцця сваёй вёскі, і культурнай працы прысвячаюць шмат часу. Яны ўжо людзі не маладыя (у чым самі прызналіся), хаця, гледзячы на іх, цяжка з гэтым згадзіцца. Любоў да моладзі і маладзёжнага жыцця зрадзіла ў іх думку арганізаваць гурток мастацкай самадзейнасці. За некалькі год існавання ён здабыў сабе папулярнасць і аўтарытэт не толькі сярод насельніцтва навакольных вёсак, але і ў межах усёй паўночна - ўсходняй часткі павета. Сёння пянькоўскі гурток мастацкай самадзейнасці з'яўляецца найлепшым у Беластоцкім павеце.

Гурток зай...ецца ў асноўным пастаноўкамі п'ес. Зараз ён згуртоўвае 25 дзяўчын і хлопцаў, якія з ахвотай доўгія зімовыя вечары прысвячаюць на вывучэнне сваіх роляў і на рэпетыцыі. У рэпертуары гуртка, апрача п'ес, ёсць таксама песні і танцы. Амаль сталым пунктам песеннай праграмы з'яўляецца беларуская народная песня «Тата — родны галубок», «Рэчанька» і іншыя. Свой рэпертуар гурток часта мяняе. Напрыклад, цяпер вясковыя артысты прыгатавалі «Пасажную едынчачку», «Кактусіка», а потым маркуюць рыхтаваць пастаноўку «Пінскай шляхты». У пастаноўках усіх п'ес дзейсны ўдзел прымаюць сужэнцы Азаблы. Да таго гурток мае яшчэ некалькі вельмі здольных людзей, як Аля Грэсь, (яна з'яўляецца старшынёю вясковага гуртка Беларускага таварыства), Янка Тарасевіч, Вера Кананчук, Марыян Пяскоўскі і іншыя. У гуртку ўдзельнічае таленавіты акардэаніст Мікола Кандрусік.

Найгоршая справа, што ўдзельнікі мастацкага гуртка ў Пяньках не маюць дзе праводзіць рэпетыцый. Яны праводзяцца ў хаце Азаблаў.

Можа ў бягучым годзе ў Пяньках пабудуецца святліца, што было б вельмі карысным для моладзі.

ВІХЛІНА — ДАХОДНАЯ ТРАВА

Янка Азабла дбае не толькі аб справах культурнага жыцця ў сваёй вёсцы. Ён з'яўляецца, як вышэй успаміналася, старшынёю сельскагаспадарчага гуртка ў Пяньках. Гурток паўстаў у пачатку мінулага года. У яго ўступіла 12-ць гаспадароў.

Члены сельгасгуртка перш за ўсё вырашылі заняцца кантрактацыяй насеннай травы, яшчэ да арганізацыі сельгасгуртка вясною 1958 г. яны пасеялі на 8-мі гектарах насенную траву, віхліну. Але цяпер пастанавілі значна пашырыць управу насеннай травы.

Восенню мінулага года сельгасгуртоўцы сабралі багаты ўраджай насеннай віхліны. Хопіць сказаць, што паводле кантрактацыйных умоў яны абавязаны прадаць у ГС 150 кг насення віхліны з аднаго пасеянага гектара. Але здадуць больш чым па 250 кг з гектара. А гэта не мала і не мала атрымаюць яны грошай. Гуртоўцы не наракаюць цяпер на недахоп пашы, бо трэба ведаць, што насенныя шышнікі віхліны даспяваюць, а сцяблінкі застаюцца зялёнымі і... «маладымі». Такім чынам, трава пасля абмалота прыгодная для пашы. Частку атрыманых грошай за насенне віхліны гуртоўцы перш за ўсё прызначаць на пакупку сельскагаспадарчых машын. У першую чаргу яны намераны купіць букоўнік (машыну да ачышчэння травянога насення), затым 12-цісілавы матор і малацілку, а таксама агрэгат для абмалоту збожжа.

Каб атрымаць чыстае насенне віхліны вясной ў гэтым годзе, на палетках віхліны гуртоўцы распылялі супрацьсарняковы прэпарат. З мэтай выпрабавання, пасеў якой травы дае лепшыя вынікі, вясною мінулага года 4-х членаў гуртка пасеялі на 2-х гектарах другі гатунак насеннай травы — трасцінную мозгу. Восенню бягучага года ўжо збяруць з яе насенне.

У бягучым годзе гуртоўцы маркуюць закантрактаваць яшчэ 10 гектараў насеннай травы — віхліны.

ШЫРОКІЯ МАГЧЫМАСЦІ

Трэба сказаць, што Пянькі, як і іншыя навакольныя вёскі, маюць добрыя магчымасці пашыраць пашавыя рэсурсы, урааджайнасць сваіх сенажацяў, а тым самым развіваць жывёлагадоўлю. Гарантуюць гэта добрыя нізавыя пашні, абшары якіх у многіх выпадках патрабуюць меліярацыі і добрага догляду. Апошняе адносіцца да ўсёй тэрыторыі міхалоўскай ГРН. На меліярацыю пашняў ка тэрыторыі міхалоўскай ГРН на 1960 год прызначана аж паўмільёна дзяржаўных грошай. Але патрэбныя і неабходныя тут у сваю чаргу не толькі дзяржаўныя грошы, але і супольныя намаганні і дзейнасць саміх гаспадароў.

Пянькоўскія сельгасгуртоўцы вырашылі выкарыстаць зімовы час на навуку, бо гаспадарыць, як гавораць — трэба ўмець. З дапамогай прыйшоў ім Павятовы саюз сельгасгуртоў у Беластоку. Міхалоўскі аграном, грам. Міхась Грыка праводзіць гутаркі, як у належным стане ўтрымоўваць пашы і пасбішчы.

Гуртоўцы, зрэшты, не толькі гуртоўцы, будуць слухаць лекцыі і гутаркі з ветэрынарам аб справах ветэрынарнай дапамогі хатняй жывёле, што надта неабходнае гаспадарам. Лектар, юрыст з Беластока, правядзе гутаркі з галіны асноўнага заканадаўства, звязанага непасрэдна з жыццём вёскі.

Як бачым, нямнога маюць часу жыхары Пянькоў грэцца на печах, але не ўсе зразумела.

М. КУРАШ

ЗМВ — важак вясковай моладзі

Вясковая моладзь Сямяціцкага павета ўсё больш горнецца ў Саюз Сялянскай моладзі. Гэтая маладзёжная арганізацыя стаецца сапраўды неабходнай у жыцці вясковай моладзі, здабывае яе давер і пашану. Зараз на тэрыторыі павета існуюць 63 гурткі ЗМВ, якія аб'ядноўваюць 1146 вясковых дзяўчат і хлопцаў. Некаторыя гурткі ЗМВ, дзякуючы добра запланаванай і актыўнай працы, сталіся цэнтрам культурнага і гаспадарчага жыцця вёскі. Вось, напрыклад, гурток ЗМВ у Наройках, старшынёй якога з'яўляецца Яўген Паўлючук. Гурток аб'ядноўвае 46 асоб з вясковай моладзі. Наладжана тут асветна - палітычная адукацыя, удзельнікамі якой з'яўляюцца ўсе члены ЗМВ. Члены гуртка ЗМВ у Наройках — гэта ініцыятары розных грамадскіх чынаў. Аднойчы на сходзе яны пастанавілі перабудаваць дарогу ў вёску. Да іх далучыліся амаль усе жыхары вёскі. Цяпер у вёску вядзе новая дарога. А члены гуртка грамадскім чынам прыступілі да рамонту вясковай святліцы. Ужо даўжэйшы час пры гуртку ЗМВ існуе курс сельскагаспадарчай адукацыі. Здабытыя сельскагаспадарчыя веды моладзь прымяняе ў практыцы. На пачатку мінулага года дзяўчаты, удзельніцы сельгаспадрыхтоўкі, арганізавалі гадоўлю гусей. Гэта вельмі карысная і даходная справа. У гэтым годзе ўдзельнікі сельгаспадрыхтоўкі атрымаюць з ПФЗ участак зямлі, на якім будуць гаспадарыць калектыўна.

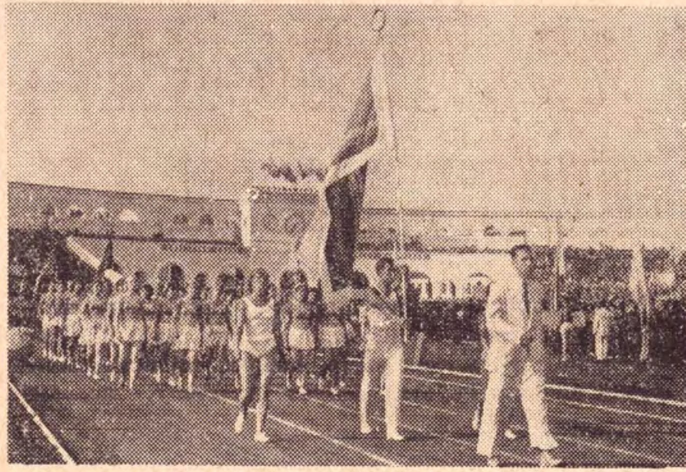
Моладзь з Наройкаў спадзяецца, што выдзелены ўчастак зямлі станецца для іх школай калектыўнай працы ўвогуле. А гэта вельмі важна. Бо немагчыма спадзявацца ў нас на хуткае развіццё калектывізацыі, калі моладзь не будзе разумець яе карысці.

У Сямяціцкім павеце ёсць шмат гурткоў ЗМВ, якія сталіся ў вёсках перадавой сілай ў развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці. Аб іх шмат гаварылася на II-гім злёце маладых земляробаў, які адбыўся восенню мінулага года ў Сямяцічах. На злёт прыехала 200 маладых дзяўчат і хлопцаў. Усе яны сцвярджалі, што ў павеце штораз больш моладзі ўдзельнічае ў конкурсах па жывёлагадоўлі, высокіх ураджаяў і іншых, якія арганізуе ЗМВ супольна з ПЗКіОР. У гэтых конкурсах моладзь атрымоўвае сапраўды вартыя ўвагі вынікі. Напрыклад, Пятро Татарчук з калёніі Гарашэва прыняў удзел у конкурсе па жывёлагадоўлі і выгадаваў 5-ці месячную свінаматку вагой у 120 кілаграмаў. Пятро Татарчук вельмі ахвотна падзяліўся метадамі сваёй працы з другімі маладымі жывёлаводамі. Несумненна, пры наступным падліку вынікаў конкурса будзе больш асоб, якія атрымаюць такія добрыя і карысныя вынікі.

Метады і формы, якімі карыстаецца ў сваёй штодзённай дзейнасці ЗМВ на тэрыторыі Сямяціцкага павета, вельмі простыя, але адначасова і вельмі жыццёвыя. Вясковая моладзь у дзейнасці ЗМВ бачыць канкрэтную карысць і таму ўсё больш маладых дзяўчат і хлопцаў горнецца да арганізацыі.

Не малыя дасягненні мае ЗМВ у Сямяціцкім павеце і ў галіне палітычнай дзейнасці. Гэта сцвердзіла, зрэшты, павятовая канферэнцыя ПАРП, якая адбылася ў Сямяцічах у канцы мінулага года. Усё больш гурткоў ЗМВ уводзіць у сябе так званыя асветна-палітычныя курсы, якія стаюцца школай палітычнага выхавання вясковай моладзі. Найлепшым доказам добрага палітычнага выхавання быў факт, што перад павятовай канферэнцыяй ПАРП, арганізацыя ЗМВ пераказала ў рады кандыдатаў партыі 9 сваіх членаў. Партыйная канферэнцыя, станоўча ацэньваючы дзейнасць ЗМВ на тэрыторыі павета, абавязала партыйных актывістаў да яшчэ большага супрацоўніцтва з маладзёжнай арганізацыяй, да пастаяннай дапамогі ў працы маладзёжных актывістаў. Несумненна, гэта дапаможа арганізацыі ЗМВ мець яшчэ большы ўплыў на вясковую моладзь Сямяціцкага павета і стацца яе сапраўдным важаком у перабудове вёскі.

(вб)

Калона спартыўнага таварыства «Буравеснік» на адкрыцці II Усебеларускай спартакіяды.

12 месяцаў у беларускім спорце

У навагоднім нумары орган Савета саюза спартыўных таварыстваў і арганізацый БССР «Фізкультурнік Беларусі» падсумаваў 1959 год у беларускім спорце.

Каб пазнаёміць нашых чытачоў з дасягненнямі беларускіх спартсменаў, змяшчаем ніжэй вытрымкі з «Ф. Б.».

СТУДЗЕНЬ

На рынгу беларускай сталіцы ў матчы з баксёрамі Варшавы сустрэліся байцы Мінска. Мінчане атрымалі перамогу з лікам 12:8.

ЛЮТЫ

Апублікавана пастанова ЦК КП Беларусі і Савета Міністраў БССР «Аб кіраўніцтве фізкультурай і спортам у БССР», якая ў корані змяніла формы і змест масавай фізкультурнай работы.

Уведзены памятны значок «Удзельнік зборнай каманды БССР».

Рудольф Булыгін у закрытым памяшканні зрабіў рэкордны скачок у вышыню — 2 м 02 см.

САКАВІК

У Венгрыі беларускія барцы класічнага стылю перамаглі ў двух матчах з аднолькавым лікам—7:1.

Ватэрпалісты БССР заваявалі першынство ў турніры каманд пяці рэспублік (Беларусь, Літва, Латвія, Эстонія, Малдавія).

Чэмпіён свету і СССР па класічнай барацьбе Алег Караваеў (справа), экс-чэмпіён Еўропы і рэкардсмен СССР штангіст Е. Новікаў (у цэнтры), неаднакратны чэмпіён БССР і экс-чэмпіён СССР па вольнай барацьбе Ігар Караваеў.

КРАСАВІК

Матч баксёраў БССР і УССР у Кіеве. Лік—15:15.

МАЙ

Міхаіл Тур мятнуў кап'ё на 74 м. 35 см.

Уладзімір Булатаў у Нальчыку ўстанавіў рэкорд Еўропы ў скачках з шастом — 4 м 62 см.

Кіра Зварыкіна ў балгарскім горадзе Плоўдзіве выйшла пераможцай у турніры прэтэндэнтак на матч з чэмпіёнкай свету па шахматам.

Матч у адказ па боксу УССР — БССР у Мінску. Зноў нічыя.

У Таліне беларускія гімнасты занялі першае месца ў традыцыйным матчы каманд трох рэспублік. (Арменія, Эстонія, Беларусь).

ЧЭРВЕНЬ

У польскіх гарадах Любліне і Жэшуве беларускія штангісты атрымалі перамогі над цяжкаатлетамі Польшчы (4:3 і 5:2), якія занялі ў канцы года другое месца на першынстве свету.

Арнольд Чарнушэвіч заняў другое месца ў міжнародным турніры шпажыстаў у ФРГ.

Матч фехтавальшчыкаў ГДР, Беларусі і Літвы ў Мінску. Першае месца заваявалі беларусы.

Міжнародны матч па боксу ў Мінску БССР — Венгрыя. Перамаглі беларусы — 6:4.

ЛІПЕНЬ

Фінал другой Усебеларускай спартакіяды. 3 500 удзельнікаў. 17 новых рэкордаў.

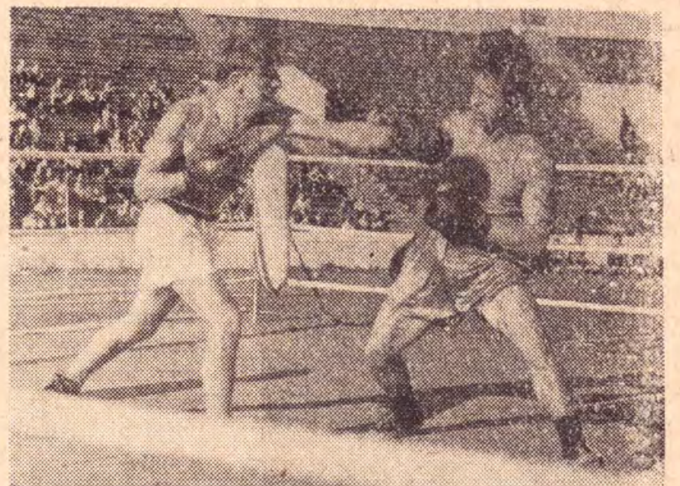
Уладзімір Булатаў заваяваў залаты медаль у міжнародных спаборніцтвах у Маскве.

Таццяна Пятрэнка на чэмпіянаце свету па фехтаванню ў Будапешце заваявала трэцяе месца.

Уладзімір Булатаў на матчы СССР — ЗША ў Філадэльфіі устанавіў новы рэкорд Еўропы і СССР у скачках з шастом — 4 м. 64 см.

ЖНІВЕНЬ

Фінал другой Спартакіяды народаў СССР. Каманда БССР заняла шостае месца. Заваявала 49 медаляў, з іх 11 залатых. Пабіта 15 рэкордаў БССР. Чэмпіёнамі Спартакіяды сталі Эдуард Ярош, Георгі Валынскі (двойчы), Алег Караваеў, Валянцін Наумаў, Сяргей Макаранка, Леанід Гейштар, Уладзімір Батвіннік, Арнольд Чарнушэвіч, Марыя Іткіна, Юры

Сустрэча баксёраў Абакумоўскага і Хургеля

Рыбянец заваяваў залаты медаль у юнацкім першынстве шпажыстаў. Вячэслаў Русаловіч заняў 4-е месца ва ўсесаюзнай многадзённай велагонцы. Аляксандра Жалабковіч мятнула дыск на 52 м 09 см.

На матчы лёгкаатлетаў СССР — ФРГ у Маскве Марыя Іткіна, Уладзімір Булатаў і Уладзімір Гараеў заваявалі першыя месцы.

ВЕРАСЕНЬ

На матчы лёгкаатлетаў СССР — Вялікабрытанія ў Маскве Марыя Іткіна, Уладзімір Булатаў і Уладзімір Гараеў заваявалі першыя месцы. Уладзімір Гараеў ў трайным скачку паказаў 16 м 15 см.

Марыя Іткіна ўстанавіла ў Краснадары два сусветных рэкорды: у бегу на 400 м (53,4) і ў бегу на 440 ярдаў. На гэтых жа спаборніцтвах Уладзімір Гараеў дабіўся ў трайным скачку — 16 м. 51 см.

Гіві Гагаберыдзе скокнуў у вышыню на 2 м 04,5 см.

КАСТРЫЧНІК

Арнольд Чарнушэвіч заваяваў першае месца па шпазе на розыгрышы кубкаў СССР па фехтаванню ў Ерэване.

Аляксей Суэцін падзяліў з гросмайстрам Барысам Спаскім першае месца ў талінскім паўфінале чэмпіяната краіны па шахматам і заваяваў права ўдзельнічаць у фінале.

ЛІСТАПАД

Лізавета Ермалаева стала чэмпіёнкай СССР у кросе на 2000 м.

Эдуард Ярош устанавіў у Курску на матчы абаронных таварыстваў СССР і ГДР сусветны рэкорд у стральбе, лежачы, з малакалібернай вінтоўкі, выбіўшы 397 ачкоў.

СНЕЖАНЬ

Польскія барцы вольнага стылю прайгралі беларусам: у Мінску з лікам 1,5:6,5 і ў Брэсце — з лікам 2:6.

На матчы мацнейшых барцоў краіны класічнага стылю ў Маскве Алег Караваеў выйшаў пераможцам. Сяргей Залускі ўнічыю закончыў схватку з чэмпіёнам свету Іванам Богданам.

У Маскве пачаўся матч на званне чэмпіёнкі свету па шахматах. У чэмпіёнкі свету Лізаветы Быкавай карону аспрэчвае мінчанка Кіра Зварыкіна.

Эдуард Матусевіч у Кіраве на матчы канькабежцаў Омска, Куйбышава, Пермі, Кірава, Мінска і Маскоўскай вобласці заваяваў першае месца, перавысіўшы 5 рэкордаў БССР.

ШТО КРАЙ, ТО АБЫЧАЙ.

СТАКГОЛЬМ -СТАЛІЦА ШВЕЦЫІ

У часопісе «Dookoła świata» была змешчана цікавая карэспандэнцыя са Стакгольма Генрыка Гораша, цікавая перш за ўсё па сваёй форме. Аўтар праз акно свайго пенсіяната назірае жыццё жыхароў суседняга дома. І перад вачыма паўстае вобраз звычаяў, нораваў і характараў шведаў.

У ШВЕДСКАЙ СЯМ'І

На першым паверсе жыве пан Андэрсаў з жонкай і 14-гадовай дачкой. Устаюць яны ў 7 гадзін раніцы. Потым скромнае снеданне. Кубачак кавы і кусочак хлеба. Пан Андэрсаў перад восьмай ідзе да працы. Потым дачка ідзе ў школу. Праўда, гэтае апошняе не зусім

Жыллёвыя дамы ў Стакгольме

пэўнае. Бо падрастаючая моладзь у Швецыі, а найменш значная яе частка, часта бунтуецца. Бацькі ніколі не ведаюць, што робяць іх дочкі па-за домам. Гэты бунт — то нейкі пратэст супраць прынятых сістэм, норм, звычаяў. Найбольш дэмаралізаваная частка моладзі запісваецца да групы так званых выкрадальнікаў самаходаў. Маладыя хлопцы і дзяўчаты, якіх лёгка пазнаць па куртках са скуры паўночнага аленя, пачынаюць сваю дзейнасць увечары. Дзяўчаты, якія выбраліся нібы ў кіно, шпацыруюць па адной з галоўных вуліц. Хлопцы чакаюць у самаходах. Праводзяць узаемныя назіранні. Потым кароткія размовы і выезд за горад. Па некалькі днях паліцыя знаходзіць пакінуты самаход, якога дарэмна шукаў сапраўдны гаспадар. Ды вернемся да сям'і Андэрсаў. Пані Андэрсаў пачынае прыбіраць апусцеўшую кватэру. Робіць гэта амаль цэлы дзень. На працягу тыдня сцірала пыл і прыбірала аж 25 разоў. Да гэтага дадаецца гатаванне ежы, пранне, шыццё.

Жанчына ў Швецыі, дакладней, хатняя гаспадыня, мае ўсё ў сваім распараджэнні. Кухня абсталявана так, што час працы ў ёй скарачаецца ў тысячу разоў. Аднак шведская гаспадыня працуе больш, чым нашыя. І гэта не толькі справа дакладнасці, замілавання да парадку і чысціні шведаў. Гэта таксама спосаб пазбягаць задумы, разважанняў над прызначэннем жыцця жанчыны, замкнутай у кругу хатніх спраў і культу мужа.

Каля першай гадзіны вяртаецца дачка. Абедзве моўчкі ядуць люнш (нешта накшталт падабедка — абед пазней). Бацька, як тысячы яму падобных ураднікаў і работнікаў — есць у бары. На гэты раз зноў некалькі лустаў хлеба (канапак) і кава. У Швецыі ашчаджаецца перш за ўсё на ежы.

У шэсць гадзін вечара прыходзіць пан Андэрсаў.

У пярэдняй жонка здымае яму плашч і мяняе боты на фільцовыя хатнія туфлі. Стол ужо падрыхтаваны. Сям'я сядае за стол.

У гэты ж час у цэлым доме, і ва ўсёй Швецыі, ядуць абед. Пунктуальнасць, з якой адбываецца гэтая сямейная цырымонія, проста здзіўляючая. Варта тут дадаць, што адным з галоўных злачынстваў у гэтай краіне лічыцца непунктуальнасць.

Пасля абеда пан Андэрсаў чытае газету, дачка падае запаленую сігару. І гэтак штодзень.

ЖАНЧЫНА І ДЗІЦЯ

Побач, на тым жа паверсе, жыве адзінокая жанчына з 5-гадовай дачкой. Цэлымі днямі яе няма ў хаце. Дзіця бывае ў маткі раз на тры дні.

Незамужняя жанчына з дзіцём нікога ў Швецыі не здзіўляе, не выклікае супраціўлення, пратэстаў. Наадварот, шэраг устаноў і арганізацый апякуецца дзіцём і маткай.

У сувязі з малым натуральным прыростам дзеці маюць шмат прывілегій і правоў.

Маці ездзіць да працы веласіпедам. Веласіпед у Швецыі — гэта сродак транспарта ўжо крыху ўстарэлы. Яны часта пакідаюцца проста на вуліцы. Па некалькіх днях паліцыя збірае такія пакінутыя веласіпеды і прадае іх па вельмі нізкіх цэнах.

ПАДАТАК ЦІ СУПРУЖАСТВА

На другім паверсе жывуць бяздзетныя муж з жонкай.

— Але мы толькі нібы муж і жонка, — тлумачыць мужчына. — Так сапраўды, нашае сужыццё мае характар пробы.

У чым тут справа. Трэба ведаць, што ў Швецыі замужняй жанчыне працаваць не аплачваецца. Каб не плаціць высокага падатку, які адлічваецца з агульнай сумы заробкаў абодвух супругаў, шведы робяць фікцыйны развод. Ды бывае і наадварот — зусім не рэгіструецца сужыццё двух людзей. Паўстае гэтак званы сяброўскі шлюб. А гэта дае магчымасць хутчэй узбагацець. А ў Швецыі ўзбагацець — значыць купіць аўтамашыну і мець кватэру ў новым жылым квартале.

А што потым?

— Пакуль сплачу аўтамашыну, а потым дом, пайду ўжо на пенсію, буду старым, — пачуеце ў адказ.

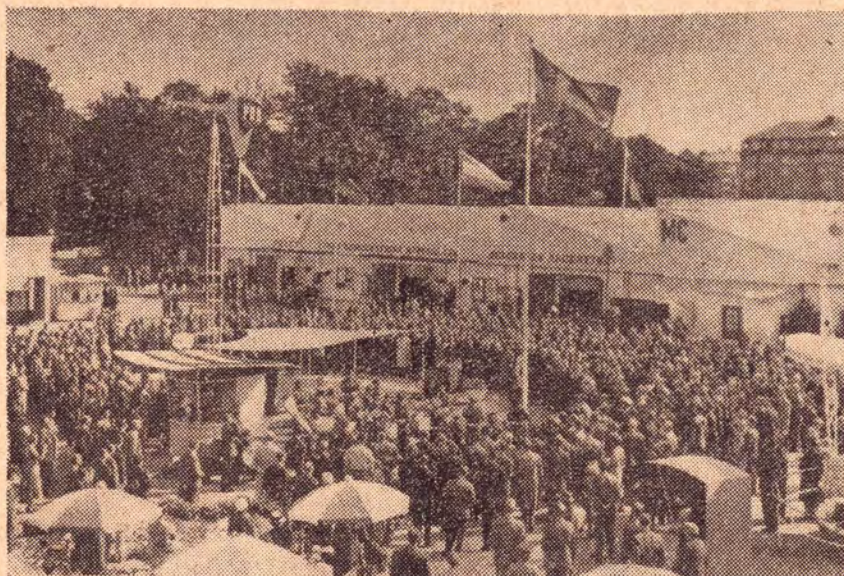
Дзіўна, праўда. Ці ж бы сапраўды людзі тут паверылі каляровым рэкламам, якія аб'яўляюць, што сваё шчасце знойдзеш за рулём аўтамашыны.

АДЗІНОЦТВА

На апошнім паверсе жыве адзінокі малады чалавек. Кожную раніцу і вечар рытмічнаківае галавой у такт джаза.

Аднойчы вечарам давялося сустрэць яго ў самаабслуговым бары. Сядзеў з нейкай маладой дзяўчынай. Ён піў каву, яна — апельсінавы сок.

З'елі па адным піражным. Гэта была іх вячэра. Сядзелі моўчкі. Прыглядаліся да другіх, падобных да сябе. Дзяўчына жыве на другім канцы горада. Заўтра сустрэнуцца... і можа пойдуць у кіно. У Стакгольме няма начнога жыцця. Зараз маладыя разыйдуцца. Ён вернецца да сваёй адзіноты, нуды. Такая бяссэнсавасць павінна быць цяжкай. Таму ў Швецыі многа псіхічна хворых, выпадкаў наркаманіі і самагубстваў.

Ярмарка ў Стакгольме

ТОЛЬКІ ДЛЯ жанчын

Для выгады жанчын ў Маскве працуюць так званыя хатнія кухні, у якіх кожная гаспадыня можа купіць гатовы абед. Абеды ў такіх кухнях танныя, смачныя і пажыўныя, падрыхтаваныя вопытнымі кухарамі.

Кухня прымае заяўкі на дастаўку абедаў да дому.

Калі хто запрасіў гасцей на ўрадзіны, а гаспадыня не мае часу падрыхтаваць гасціну, што ж. няма клопату. Заказвае ў хатняй кухні і на патрэбны дзень мае ўсё, што трэба, свежым і апетытным. Калі мы будзем мець такія выгады?

Самаходы «Рухомыя хатнія кухні» дастаўляюць у час смачную і здаровую ежу.

ПАРАДЫ ЎРАЧА

ПЕРШАЯ ДАПАМОГА ДЗІЦЯЦІ

Калі дзіцё ўдарылася, пакладзіце на балючае месца лёд або змочаную ў халоднай вадзе чыстую белую тканіну. Калі дзіцё параніла руку ці нагу, змажце краі раны або драпіну ёдам. Затым пакладзіце на крывацечнае месца складзены ў некалькі столак стэрыльны бінт ці адпрасаваны гарачым прасам кавалак чыстай белай тканіны, а на яго — слой ваты. Бінтаваць трэба не вельмі туга.

Што рабіць, калі дзіцё незнарок аблілося гарачым малаком, супам, чаем? Распраніце яго, захініце ў чыстую адпрасаваную прасціну і ў коўдру і дастаўце ў бальніцу ці амбулаторыю. Пры невялікіх апёках апечанае месца паліваюць слабым растворам марганцоўкі або гарэлкай, адэкалонам, алеем і накладваюць павязку.

Толькі для закаханых

Пазнаемілася я з Анатолем ужо даўно. Ён працуе ў Беластоку, я жыву на вёсцы. Анатоль падабаецца мне, маім бацькам і знаёмым. Не падабаецца ўсім толькі тое, што ён не верыць у Бога. Нядаўна запрапанаваў ён, каб я выйшла за яго замуж. З гэтай просьбай звярнуўся і да маіх бацькоў.

І вось з гэтага часу пачалася бяда. Усе мае сваякі і бацькі забараняюць выходзіць замуж без шлюбу ў царкве. Кажуць, што за гэта пакарае мяне Бог. А бацька гаворыць, што выракнецца мяне, і нават пагражае кулаком. Я крыху веру ў Бога, але не гледзячы на тое, што Анатоль не веруючы, выйшла б за яго.

Што мне зрабіць, як паступіць?

Марыся
Сямяціцкі павет

Зразумела, выйсці за Анатоля замуж. І без царкоўнага шлюбу. Бацькі не маюць рацыі, страшачы цябе. Шлюб ў царкве — рэч не найважнейшая. Галоўнае, каб вы кахаліся і разумна па-новаму ўкладалі сваё супольнае жыццё. Калі так будзе, бацькі з цягам часу перастануць гневацца, пераканаўшыся, што іх погляды на неабходнасць вянчання ў царкве аджываюць свой век і не маюць вялікага значэння ў жыцці.

Сэрцайка

З жыцця БГКТ

У БЕЛЬСКУ БУДЗЕ ГУРТОК БГКТ

Да гэтага часу члены БГКТ у Бельску гуртаваліся пры павятовым аддзеле БГКТ. Цяпер колькасць членаў даволі вялікая і таму вырасла неабходнасць аб'яднаць усіх членаў БГКТ у гурток, які меў бы сваё кіраўніцтва. Гэта значна аблегчыць працу павятоваму праўленню БГКТ. Павятовае праўленне БГКТ будзе мець большыя магчымасці кіраваць гурткамі БГКТ на вёсках.

На нарадзе гарадскога актыву БГКТ 3-га студзеня паклікана да жыцця часовае праўленне гуртка, якое ўзначаліў працаўнік нарадовага банку у Бельску Сцяпан Артэмюк.

Часовае праўленне ў бліжэйшы час арганізуе агульны сход членаў БГКТ, на якім выбярэ пастаяннае праўленне.

Удзельнікі нарады паставілі канкрэтныя заданні для свайго гуртка, а менавіта: арганізаваць музей, весці пастаянныя радыёперадачы на беларускай мове праз мясцовы радыёвузел, арганізаваць навуковы гурток, весці пастаянную хроніку гуртка, шырока прапагаваць свой родны часопіс «Ніву» і г. д.

ГУРТОК БГКТ У РАЙКАХ ПРАЦУЕ

Гурток БГКТ у Райках, які налічвае 24 члены, з'яўляецца арганізатарам будовы святліцы. Ужо закладзены фундамент і падрыхтаваны матэрыял на сцены.

Не глядзячы на тое, што ў Райках няма святліцы, члены гуртка БГКТ арганізуюць пастаноўкі п'ес у сялянскіх хатах. У мінулым, 1959 годзе, гурток выступіў на сцэне з 3-ма п'есамі.

Цяпер райкаўскія самадзейнікі рыхтуюць п'есу «Суседка» і выступяць з ёю ў другой палове студзеня.
М. Х.

НУРЭЦКІЯ САМАДЗЕЙНІКІ

У Нурцы, Бельскага павета, ужо другі год існуе гурток БГКТ. У гуртку вельмі добра развіваецца мастацкая самадзейнасць. Душой мастацкай самадзейнасці з'яўляецца тут старшыня гуртка — Іван Гуль, таленавіты і поўны жыцця хлапец. Ён заахвоціў каля 20 асоб з вясковай моладзі да ўдзелу ў пастаноўцы беларускіх п'ес. 19 студзеня самадзейнікі ў Нурцы выступяць перад жыхарамі вёскі з пастаноўкай п'ес «На ўскраіне сяла» і «Гора чубатае». Яны намераны таксама выступіць з пастаноўкамі і ў другіх вёсках.

У развіцці мастацкай самадзейнасці вялікую дапамогу аказвае для моладзі настаўніца беларускай мовы ў мясцовай школе Марыся Корзун. Другая настаўніца гэтай жа школы — Ніна Артэмюк, у апошні час арганізавала танцавальны калектыў, а ў будучым намерана арганізаваць вясковы маладзёжны хор. Нажаль, на навуку танца ўсё яшчэ мала ходзіць дзяўчат. Прычына — яны сароміцца (!). Дзіўная гэта прычына. Ці ж сапраўды аж такія сарамлівыя нурэцкія дзяўчаты? Чаму ж яны, напрыклад, не сароміцца спяваць? А пяюць тут сапраўды па-мастацку і Валя Хмур, і Антаніна Алексеюк і шмат другіх нурэцкіх прыгажунь. Пакажыце ж тады дзяўчаткі, што і танцаваць вы можаце па-мастацку. Але, павучыцца трэба. На бок тады непатрэбны ў гэтым выпадку сорам!
(вб)

НОВЫ ГУРТОК БГКТ

Нядаўна моладзь у вёсцы Ласінка (Гайнаўскі павет) арганізавала ў сябе гурток БГКТ. Ён налічвае ўжо 17-ць членаў. Старшынёю гуртка выбраны Мікола Беразавац, які з'яўляецца адначасова кіраўніком гуртка мастацкай самадзейнасці ў Ласінцы.
(М. К.)

КУРС ПЯЧЭННЯ, КРОЮ І ШЫЦЦЯ

У вёсцы Дубічы - Царкоўныя гурток Саюза сялянскай моладзі арганізаваў двухмесячны курс пячэння, крою і шыцця. На курс запісалася 19 дзяўчат і жанчын.
М. П.

„NIWA"

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok Warszawska 11 tel. 54-14

Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2 40 zł kwartalnie — 7 20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28 80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK Ruch" Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju Cena prenumeraty za granica: kwartalnie — 10 15 zł. półrocznie — 20 30 zł i rocznie — 40 60 zł Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6- 100024 PKWZ Ruch" Warszawa

Zamówienia na Niwę" z krajów europejskich tak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej należy kierować pod adresem CHZ ARS POLONA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7 Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P Warszawa 2-6-51 Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16
Nkł. 5.000 Bltk N-1

Аддзел культуры пры Інспектараце асветы ў Гайнаўцы супольна з Аддзелам БГКТ наладзілі ў доме культуры «Гарняк» павятовую выстаўку народнага мастацтва.

Адкрыццё выстаўкі адбылося 22 снежня 1959 года. На выстаўку сабрана звыш 100 экспанатаў. Пры зборцы экспанатаў шмат працы

ўклалі кіраўнік Аддзела культуры пры Інспектараце асветы ў Гайнаўцы Ян Сакалоўскі і інспектар Аддзела БГКТ Сідарук Уладзімір. Кваліфікацыяй экспанатаў на выстаўку займаліся сакратар Беластоцкага аддзела Польскага людазнаўчага таварыства Зігмунт Цесельскі і прадстаўнік Аддзела культуры ВРН ў Беластоку гр. Гудкевіч.

За найлепшыя экспанаты Інспектарат асветы ў Гайнаўцы прызнаў 17 грашовых узнагарод па 300 злотых. Між іншым ўзнагароды атрымалі Трафімюк Галена з Новага Беразова, Назарук Аляксандра з Вулькі Тарэхоўскай, Башун Кацярына з Койлаў, грам. Гацкі з Кляшчэль і інш.

Выстаўка карыстаецца вялікім зацікаўленнем не толькі сярод жыхароў Гайнаўкі, але і насельніцтва навакольных вёсак.
В. Ш.

НАША ПОШТА

Чытач Станіслаў Хадкевіч са Згажэльца пытае, ці на аддзяленях славянскай філалогіі нашых вузаў выкладаецца беларуская мова.

Беларуская мова ў нашай краіне выкладаецца толькі на аддзяленні беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта, а таксама на Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку.

На бягучы навучальны год набора кандыдатаў на 1-шы курс аддзялення беларускай мовы і літаратуры Варшаўскага ўніверсітэта не было. Але як мы даведаліся ад улад ВУ, будзе праведзены, мабыць, набор кандыдатаў на І-шы курс будучага навучальнага года. Больш падрабязныя інфармацыі можа даць Кафедра Беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта, Варшава, вул. Кракоўске Пшэдмесце 26/28.
(М. К.)

У гарадку Крынкі ёсць шмат будынкаў, якімі няма каму апекавацца. Паверхня іх налічвае каля 6 тысяч квадратных метраў. Сярод іх ёсць многа аднасямейных домікаў. Будынкі з'яўляюцца дзяржаўнай уласнасцю, але сапраўднага гаспадара над імі няма. Будынкі нішчацца, ніхто не праводзіць у іх рамонт, бо ГРН у Крынках не мае на гэта права. Паводле «прагнозы» старшыні ГРН, аднасямейныя домікі будуць прызначаны на продаж. Але даўжэйшы час не было нават планаў дзяржаўных будынкаў. Цяпер планы ёсць, але ўжо другі год раяць у ВРН у Беластоку, што зрабіць... з будынкамі, а апошнія і надалей застаюцца без належнай апекі і сапраўднага гаспадара.
М. К.

На гарцэрскім зімавіску

У канцы снежня мінулага года Беластоцкая харугвія ЗГП арганізавала ў Гайнаўцы гарцэрскае зімавіска. З'ехаліся сюды важатыя гарцэрскіх атрадаў трох паветаў: Бельскага, Сямяціцкага і Гайнаўскага. На зімавіску гарцэрскія важакі апрацоўвалі праграму дзейнасці на 1960 год.

4 студзеня гэтага года гарцэры запрасілі на зімавіска рэдактара Алеся Амільяновіча. Ён расказаў гарцэрам аб дзейнасці партызанскіх атрадаў на тэрыторыі гэтых трох паветаў.

Гарцэры слухалі яго з вялікім захапленнем. У сваёй праграме дзейнасці, між іншым, яны пастанавілі арганізаваць гарцэрскі паход, шляхам партызанскай дзейнасці.
(вб)

Не далі месца на начлег

Ужо многа год мінула з той пары, як у Тапалянах (Беластоцкі павет) праведзена электрычнае святло. Жыхары да яго прывыклі, і цэняць. Але не цэняць людзей, якія абслугоўваюць электрычную лінію. Кантроль Ваяводскага энергетычнага праўлення сцвердзіў патрэбу рамонта ўжо старой электрыфікацыйнай лініі, і патрабуе інсталяцыі вулічнага асвятлення ў вёсцы. І вось у канцы снежня мінулага года 9-ціасабовая электрамантажная брыгада прыступіла да працы. Падумайце толькі, у такой вялікай вёсцы, як Тапаляны электрамантажнікі не знайшлі сабе месца на начлег і ўсе вымушаны былі даязджаць у Заблудаў або ў Беласток да свайго месца жыхарства. І каму ж гэта хочацца па працы кудысьці яшчэ ехаць. Ці не крыўдна была электрамантажнікам?
мк

ЗАРОБКІ ПАСТУХОЎ

Перад вайной амаль у кожнай хаце быў свой пастух. Калі сын — дык і пастушок, — маўлялі на вёсцы. Каровы і авечкі паслі таксама і дзяўчынкі.

Цяпер знайсці ў вёсцы пастуха — гэта вялікая цяжкасць. Бацькі не хочуць пасылаць дзяцей пасвіць кароў ці авечак. Цяпер усе дзеці ходзяць у школу і здабываюць веды. І таму, гаспадары добра плацяць пастухам.

Вось напрыклад у Міхася Уткі, Янкі Макарэвіча з Слоі (Сакольскі павет) заробкі былі значныя. Гаспадары заплацілі ім па 100 пудоў жыта і па 100 пудоў бульбы. Падчас пасення ім загарантавана таксама харчаванне. Апрача таго усе гаспадары даюць ім так званае запасное — яйкі, асеніну — па кошыку бульбы, юр'евае — таксама яйкі, а на каляду па куску мяса і хлеба.
мх.

ЗАПЯВАЛЫ

Мікола Каленік і Алёша Санік з Ячна (Сакольскі павет), вядомыя як добрыя запявалы. Іх ведаюць добра і ў суседніх вёсках. На вяселлях, забавах альбо святам, ля гэтых юнакоў гуртуецца моладзь, а нават старэйшыя і тады Мікола і Алёша запяваюць, а ўвесь неарганізаваны хор прыгожа выконвае народныя беларускія, польскія, рускія і ўкраінскія песні. І вось тут выяўляюцца добрыя галасы, добрыя вясковыя таленты.

Шкада толькі, што гэтыя канцэрты бываюць толькі ад выпадку да выпадку. Чаму б не арганізаваць тут мастацкі гурток, якім напэўна ўсе былі б задаволены. Аб гэтым варта падумаць.

Ткачыхі з Кошак

Аб ткачыхах з Кошак (Бельскі пав.) шырока разыходзіцца слава. У гэтай вёсцы каля 40 жанчын тчэ з саломы прыгожыя ходнікі. Агата Ліпатава і Анна Камар неаднойчы ўжо атрымоўвалі грашовыя ўзнагароды на выстаўцы ў Беластоку за свае вырабы.

Ткачыхі з Кошак маюць нават пядрэнны даход з продажу саламяных ходнікаў. Апошнім часам Валя Пяст, Надзя Бішчук прадалі ходнікі на суму 3 000 зл., а Валя Бурак за свае саламяныя вырабы атрымала 4 000 зл.
м. х.

— Цяпер ніхто не здзівіцца, чаму вы вяртаецеся дадому ў трусах.

Новае ў метадах трэніроўкі пры пад'ёме на лыжах.

Нядаўна атрымалі мы ліст, у якім чытач піша: «Свой ліст хачу прысвяціць галошнай справе. Вось за гэтай справай сачу ўжо некалькі год і не дае спакою мне думка, чаму нехапае галошаў такіх размераў як 6, 7, 8, на якія зімою існуе найбольшае запатрабаванне сярод насельніцтва. Чаму гэтых размераў фабрыкі мала прадукуюць, ці мо' ёсць у гэтым іншая прычына, таму што галошы вялікіх памераў то яшчэ сяк-так можна атрымаць.

Калі галошы з'яўляюцца ў лаўках, то зараз жа разбяруць іх, як перац, каму трэба ці не, а потым на рынак, бо у лаўцы купіць за 27 зл, а прадасць за 60 зл. Ці не пара кончыць з такім гандлем, дастаўляючы ў лаўкі большыя порцыі галош. Таму прашу гэты ліст апублікаваць, каб прачыталі яго зацікаўленыя ўлады і накіравалі гэтую справу на лепшую дарогу».

Публікуючы гэты ліст мы ўздыхнулі: Эх, каб гэта ўсе так верылі ў нашу магутнасць, даўно ўжо не было б «галошных» праблем і ім падобных з'яў.

АГІС

З НОВЫМ ГОДАМ

У сувязі з «Новым годам» наша рэдакцыя атрымала шмат пажаданняў. Нажаль, за мала маем месца, каб усе пажаданні змясціць, таму карыстаемся правам выбару і змяшчаем тое, якое нам найбольш спадабалася.

Пажаданні «З Новым Годам»
Пасылаюць усе і ўсім.
Пажаданні пасылаю
Я рэдактарам сваім.

Я жадаю жыць Вам доўга,
А дакладней — да ста лет,
Добрых рэчаў бачыць многа,
Есць каўбасы на абед.

Больш знаёмых павітаць бы:
Будзь здароў, дзядзька Лявон.
(Ты мо' пішаш, як пад святы
Людзі гоняць самагон).

З «Нівы» Ты кажы нам праўды,
З «Нівы» Ты нам казкі бай,
А мне можа Ты сказаў бы,
Дзе купіць «свінакамбайн».

Людзі хочуць весяліцца,
Ах, здароў будзь, Самасей!
Скажы праўду, ці схлусні Ты, —
Людзям будзе весялей.

Ты заўсёды у арцелі
Сваёй жарт гасці і смех,
Каб ад смеху людзі млелі,
Рассмяшы жа Ты ўсіх.

Так пішы, каб бачыць праўду,
Так пішы, каб чуці смех,
Каб Андрэя Самасея
Успомніў кожны чалавек.

Я жадаю, каб «Сэрцайка»
Магла раіць так, як след,
Тым, хто сам рашыць не можа
Складаных заданняў лет.

А паэтам я жадаю
Так пісаць (хацець і ўмець),
Каб чытач з далёкай вёскі
Мог іх творы разумець.

М.

Раскажу сёння чытачам, як гэта здарылася, што я не павіншаваў іх з «Новым годам».

А было гэтак. У навагодні вечар трапіў я з сваёй палавінай у Галоўнае праўленне БГКТ. Людзей сабралася толькі, што пералічыць цяжка. Мая палавінка, як пава прахажваецца, паглядвае, як танцуе моладзь, і сама, бачу, не ад таго, каб пусціцца ў скокі. Я крайчыкам вока заглядваю ў адчыненыя дзверы суседняй залы і нервуюся.

У зале сталы застаўлены ўсялякай ядой, батарэямі выстраілася аранжада, а водкі ані бутэлечкі. Уявіце, людзі добрыя, Новы год без выпіўкі, як тут не нервавацца!

— Магчыма, тут водку носяць у кішэнях, — думаю, — і ўяўляю, як іншыя пачнуць піць, а мне давядзецца толькі аблізвацца.

— Будзе, ці не будзе? — каб выясніць водачнае становішча, і звяртаюся да знаёмых.

Адны кажуць «будзе», іншыя — «не будзе», і ў мяне ў галаве ўзнік хаос: не ведаю што будзе, а чаго не будзе.

Раптам бачу, любімыя сябры Сідаровіч, Хлябіч і Гайдук нясуць яе. Але зноў нервуюся: хопіць ці не хопіць, людзей то як народу.

Ненаглядныя сябры зрабілі некалькі курсаў, і за кожным разам мая любоў да іх павялічвалася.

Урэшце, падбег я да сваёй ненаглядкай і шапчу: — Не прагульвайся, Хрыста радзі, выбірай хутчэй месца каля вяндліны і селядцоў.

Якась усе змясціліся за сталамі.

— Ну, — думаю, — пачынаць можна. Але не тут то яно было. Падняўся старшыня, сам таварыш Станкевіч і прыемную прамову трымае.

— У цеснаце, ды не ў абідзе, — гаворыць. — Гэта толькі сведчанне таго, што мы расцем і пашыраемся. Адзначыўшы дасягненні навукі ў заваяванні космаса, старшыня прачытаў віншавальныя тэлеграмы. Усе нам жадаюць шчаслівую будучыню будаваць, а я не дачакаюся, калі пачнем руйнаваць, што на сталах пабудавана.

Тут прабіла дванаццаць і электрычны свет згас. Зразумела, я трымаюся за кішэні і здзіўляюся, што ў цемнаце ніхто ў іх не лезе. А побач чую цмоканне. Не інакш, а памылкова маю старую нехта цалуе. Акурат свет з'явіўся і, бачу, фактычна мая баба аблізваецца. Аказалася, што ў цемнаце адцяпала кусок вяндліны, а я яе чаўканне за пацалунак узяў.

А тым часам гарманіст расцягвае гармонь і на лаўку стае мая суседка Люба. Яна страляе да мяне вочкамі і пачынае спяваць:

«Падарыў мне мілы сэрца,
Но не знаю дзе насіць».

У адказ усміхаюся і гатовы разам з сэрцам аддаць і ўсё іншае, а жонка пад сталом кулак паказвае і за рукаў мяне цягне.

На маё шчасце, у гэты час госці дружна загрымелі «Распрагайце хлопцы коней» і жонка супакоілася.

Каб нешта рабіць, бяруся за бутэльку. Побач сядзіць горача любімы сябра Хлябіч Кастусь. Даражэнькі Хлябіч свак чарку адстаўляе і кажа: «Чалавек меру павінен ведаць».

Вось, людзі добрыя, шырокая беларуская душа. Сам водку насіў, сам на стол ставіў, а сам не п'е, каб іншым больш засталося.

Потым былі танцы. У перапынку мяне паклікалі. Крычаць: дзядзьку узнагарода ад рэдакцыі! Схапілі мяне і давай падкідваць. Лячу ўгору і думаю, ці далёка да месяца. Старуха стаіць з узнагародай, а я лячу. І сапраўды пачаў сумнявацца, што сябры няправільна зразумелі словы таварыша Станкевіча і вырашылі абагнаць навуку і мяне ў якасці першага чалавека на месяц закінуць. А яшчэ думаю: сябры сябрамі, а як падкінуць мяне і разыйдуцца, дык я і костачкі не пазбіраю.

Ад гэтага падкідвання мае думкі так заблыталіся, што прашу прабачэння ў дарагіх чытачоў, што не прывітаў Вас з «Новым годам».

Дзядзька Лявон

Так то было

М. КРАСОЎСКІ

АДКАЗ ДЗЯДЗЬКУ ЛЕВАНУ

У хуткім часе наша «Ніва»
Пойдзе ўзвыш і ў шыр на дзіва.
«Чын» такі хто зробіць ёй?
Скажам проста — хлопец свой.

Самасей Андрэй завецца,
сябра спрытны мне здаецца,
бо за нейкую нядзельку
Скалаціў сабе арцельку.

Й не бюрову, а актыўну
пачаў працу калектыўну.
«Лявон дзядзька» дзіву даўся:
Самасей?! ну скуль ён узяўся

І у «Ніве» аб'явіўся,
З неба ён, ці што, зваліўся?
Голасна яго вітае...
паціхоньку ўсіх пытае,
дзе вучыўся, дзе ён рос,
ці не ўтрэ мне часам нос?
Хто ён ёсць, арцельшчык гэты,
ці сатырык, ці паэта.
«Дзядзька», каб не мучыць Вас,
выслухайце мой адказ.
Хто ён- гэта не сакрэт:
ён не немец, і не швед,
а мясцовы патрыёта,
з ім арцель, больш менш, як рота.
Д'яблам рогі скруціць, (ей!)
старшыня наш Самасей.
А каму таго за мала —
так залье за скуру сала,
што з яго аж пойдзе вонь.
Так то, «дзядзечка Лявон».

23.XII.1959 г. Малынка

ДОБРЫЯ СЫНЫ

Стары бацька (уначы) да сына: — Міхась, прынясі мне вады напіцца.

Міхась: — Папрасеце ў Янкі.

Бацька: — Яську, прынесь мне вады.

Трэці сын: — От, татку, маеце турбаваць усіх уночы, усталі б самыя, напіліся б і мне прынянслі б, бо і я неяк захацеў піць.

А. Макаль
Крушыняны.

НЕ [illegible]АЛОСЯ

Адзін багаты селянін не хацеў плаціць падатку і кажа да жонкі:

— Я прыкінуся мертвяком, а ты ідзі па папа

Так і зрабілі.

На другі дзень вязлі багача хаваць. Ля царквы была калдобіна, ля якой ўтварылася лужына вады. Поп скамандаваў: — Улева, улева...

Багач, баючыся, каб яго не вываліді ў лужыну, закрычаў:

— Управа, управа! Я тут учора з бульбай вываліўся.

Я. С.
Гайнаўка

Н[illegible]ЫЯ ДЗЕЦІ

— Што ж ты, Патручок, паеў усе абаранкі, а аб малой сястрычцы не падумаў.

— О, я, мамачка, усё думаў, усё думаў, ды баяўся, каб яна не прыйшла, пакуль не з'ем.

Рыгор Дзімітрук
Тафілаўцы М.

ПАХВАЛІЎСЯ

Аднойчы Трахім нагнаў 20 літраў самагонкі. Яго сусед заявіў аб гэтым у міліцыю. Прыехалі міліцыянеры і пытаюць 6-цігадовага трахімавага сына: — Дзе самагонка?

— Я вам не скажу, што тата самагонку схаваў пад печ, — адказаў станоўча сын.

Янка Весялоўскі
Пасынкі

ПАКАЖЫЦЕ ГРОШЫ

Аднойчы па замерзлай рацэ ішоўураднік і праваліўся пад лёд. Сабраўся народ. Людзі крычаць, раяцца, як яго выцягнуць. Прыйшоў адзін селянін і кажа:

— Чаго вы крык паднялі?

— Не бачыш, ураднік топіцца!

— А вы яму грошы пакажыце, ён мігам выскачыць.

Фёдар Міхнюк
Койлы